

จักจั่นในอ้อย

จักจั่นในอ้อย

ชื่อสามัญ Cicada

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Platypleura cespiticola* Boulard

ชื่อวงศ์ Cicadidae

จักจั่นอ้อย เดิมเป็นแมลงศัตรูป่าไม้ เมื่อป่าไม้ถูกทำลาย ระบบนิเวศเสียสมดุล พืชอาหารลดลง ทำให้จักจั่นออกมาทำลายพืชเศรษฐกิจ เช่น อ้อย ข้าวโพด และพืชตระกูลหญ้า พบการระบาดส่วนมากในพื้นที่ปลูกอ้อยภาคกลางในจังหวัดสุพรรณบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ราชบุรี และกาญจนบุรี โดยสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว หากไม่มีการป้องกันกำจัด จะสร้างความเสียหายกับต้นอ้อยและส่งผลให้ผลผลิตอ้อยลดลงเป็นอย่างมาก

รูปร่างลักษณะ

การเจริญเติบโตของจักจั่นเป็นแบบไม่สมบูรณ์ คือ ระยะตัวอ่อนมีรูปร่างลักษณะเช่นเดียวกับตัวเต็มวัย ต่างกันที่ตัวอ่อนในระยะแรกไม่มีปีก เมื่อลอกคราบ ปีกจะค่อย ๆ ยาวออก

- **ส่วนท้อง** มีลักษณะทรงกระบอกสีน้ำตาลเข้มถึงสีดำ ด้านล่างท้องปล้องแรกมีแผ่น operculum สีเหลืองปิดทับอวัยวะทำเสียงในเพศผู้ เพศเมียไม่มีอวัยวะที่ใช้ส่งเสียง แต่ก็มีแผ่นเช่นกัน โดยมีขนาดสั้นกว่า เพศเมียมีลำตัวเล็กกว่า และปลายส่วนท้องเรียวยาวเล็กเป็นรูปกรวย
- **หัว** หัวสั้น กว้างเท่ากับบอกล้องที่ 2 หน้าผากและแก้มมีสีเหลืองกระจายอยู่บนสีดำ
- **ตา** มีตารวม 1 คู่ สีแดงส้ม และมีเส้นทึบสีดำพาดขวางระหว่างตา รวม มีตาเดี่ยว 3 ตา สีแดงทึบ ทิ้งอยู่ระหว่างตา รวม ตำแหน่งของตาเดี่ยวอยู่ใกล้กันมาก
- **ปาก** สีเหลืองสั้น เมื่อพับลงความยาวไม่เกินส่วนนอก
- **ปีก** มี 2 คู่ ลักษณะเป็นแผ่นบางใส เส้นปีกมีสีน้ำตาลเด่นชัด ปีกคู่หน้ากว้างและยาวกว่าปีกคู่หลัง ส่วนโคนมีสีน้ำตาลขุ่น ปลายปีกค่อนข้างใส ปีกคู่หลังมีสีเหลืองและมีแถบสีน้ำตาลบริเวณปลายปีก
- **ขา** มี 3 คู่ ขาคู่หน้า ต้นขามีร่องสีน้ำตาลเข้ม ปลายขามีสีน้ำตาลเข้มถึงดำ ขาคู่กลาง โคนขามีสีเหลือง ปลายของต้นขาและหน้าแข้งมีสีน้ำตาลอ่อน ส่วนปลายขามีสีน้ำตาลดำ ขาคู่หลังต้นขาและหน้าแข้งมีสีเหลือง มีหนามสีน้ำตาลเข้มถึงดำ

ลักษณะการเข้าทำลาย

การทำความเสียหายแก่อ้อย โดยระยะตัวอ่อน เมื่อฟักออกจากไข่ จะทิ้งตัวลงดินและฝังตัวในดิน ดูกินน้ำเลี้ยงบริเวณรากอ้อย ทำให้ระบบรากเสียหาย อ้อยชะงักการเจริญเติบโต ต้นอ้อยเหลือง ใบแห้ง คล้ายอาการขาดน้ำ และตายในที่สุด

อ้อยปลูกใหม่ได้รับผลกระทบน้อยกว่าอ้อยต่อ เพราะไม่มีการสะสมของจักจั่นในแปลงหรือมีน้อย การระบาดมักเกิดจากจักจั่นจากแปลงอ้อยต่อข้างเคียง มาวางไข่ ซึ่งใช้เวลานานกว่าตัวอ่อนจะเจริญเติบโต อ้อยปลูกใหม่จึงไม่แสดงอาการผิดปกติ แต่อ้อยต่อ มีการสะสมของตัวอ่อนข้ามปี เพราะไม่มีการไถพรวนดิน และตัวอ่อนเข้าสู่ระยะที่สามารถเข้าทำลายอ้อยได้ จักจั่นอ้อยเข้าทำลายอ้อยตามระยะ ดังนี้

ระยะงอกของอ้อย ตัวเต็มวัยอพยพจากแปลงอ้อยต่อ มาแปลงอ้อยปลูกใหม่ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ระหว่างนี้จักจั่นจะลอกคราบและผสมพันธุ์

ระยะแตกกออ้อย จักจั่นเพศเมียวางไข่ช่วง เดือนพฤษภาคม เจาะเส้นกลางใบเป็นรูเล็ก ๆ ตำแหน่งใบสด ที่ 3 - 5 จากใบล่าง จากนั้นเส้นกลางใบจะเปลี่ยนเป็นสีแดง พลิกดูใต้ใบจะมีจุดไข่เรียงเป็นแนว หนึ่งกลุ่มไข่มี 7 - 12 จุด จุดละ 7 - 12 ฟอง จะสังเกตเห็นจุดด่างสีแดงเข้มเมื่อ ไข่กำลังจะฟัก ไข่ใช้เวลาฟักประมาณ 2 - 3 เดือน

ระยะย่างปล้องและระยะสุกแก่ของอ้อย ตัวอ่อน ฟักออกจากไข่ ทิ้งตัวลงดินและฝังตัวในดิน ความลึกตั้งแต่ ระดับผิวดินจนถึง 30 เซนติเมตร หรืออาจถึง 2.5 เมตร อาศัยบริเวณโคนกอูดกินน้ำเลี้ยงจากราก ใช้เวลาในการพัฒนาเป็นตัวเต็มวัยประมาณ 6 - 8 เดือน

วิธีการป้องกันกำจัด

1 วิธีเขตกรรม

- 1.1 ไถตากดินก่อนปลูกอย่างน้อย 2 สัปดาห์ และทำลาย ตัวอ่อนจักจั่นที่หลบอยู่ในดิน
- 1.2 ตัดใบอ้อยที่พบไข่จักจั่น นำไปเผาทำลายเพื่อกำจัดไข่ เพราะไข่สามารถฟักตัวและมีชีวิตอยู่ได้บนใบอ้อยแห้ง
- 1.3 สางใบอ้อยออกก่อนการเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ และหลีกเลี่ยงการซื้อหรือขายพันธุ์อ้อยจากแหล่งที่พบ การระบาดของจักจั่นเพื่อหลีกเลี่ยงไข่ที่ติดไปกับใบอ้อย แพร่ไปยังพื้นที่อื่น

2 วิธีกล

- 2.1 สำรวจแปลงอ้อยสม่ำเสมอและติดตามการระบาดของ จักจั่นอย่างใกล้ชิด
- 2.2 จับตัวเต็มวัยในเวลากลางคืน ช่วงเวลาประมาณ 18.00 - 21.00 น. ซึ่งจักจั่นมีการเคลื่อนไหวน้อย ทำให้ สามารถจับได้ง่าย
- 2.3 รมรังค์ให้จับตัวอ่อนเพื่อนำไปประกอบอาหาร

3 ชีววิธี

- 3.1 ปลอ่ยแมลงหางหนีบเพื่อกำจัดตัวอ่อนระยะฟักจากไข่ จำนวน 500 ตัวต่อไร่ ช่วงเวลาเย็นให้กระจายทั่วแปลง ก่อนการระบาดของจักจั่น 1 เดือน
- 3.2 ในพื้นที่ที่มีมีการระบาดของ *Metarhizium anisopliae* อัตรา 1 กิโลกรัม ผสมน้ำ 100 ลิตร พ่นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การกำจัดตัวอ่อนได้ในระยะยาว

4 การใช้สารเคมี

- 4.1 พ่นสารฟิโนบูคาร์บ อัตราตามคำแนะนำ เพื่อกำจัด ตัวเต็มวัย
- 4.2 พ่นสารอิมิดาโคลพริด อัตราตามคำแนะนำ เพื่อกำจัดตัวอ่อน

- 📍 **ข้อมูล** ศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ กรมวิชาการเกษตร
- 📋 **เรียบเรียง** กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร
- 👤 **บรรณาธิการ & ออกแบบ** กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร